

Suojeluasiantuntija Liisa Toopakka
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Maa- ja metsätalousministeriö 8.12.2020

Suomen luonnonsuojeluliiton lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi metsityksen määräaikaisesta tukemisesta

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta lausua asetusluonnoksesta. Yleisenä huomionaan Luonnonsuojeluliitto toteaa, että metsityksen tehokkuus ilmastonmuutoksen torjunnassa olisi syytä selvittää kunnolla ennen kuin maankäyttösektorille varattua ilmastonmuutoksen hillinnän rahoitusta jaetaan. Maankäyttösektorilla tehokkaita keinoja torjua ilmastonmuutosta olisi muun muassa turvepeltojen raivauksen lopettaminen, jatkuvapeitteinen kasvatus turvemaidilla ja metsähakkuiden määrän pienentäminen.

1. Asetuksen monimuotoisuus- ja vesistövaikutukset

Luonnonsuojeluliitto pitää erittäin tärkeänä tukihakemuksesta pyydettyä ELY-keskuksen lausuntoa, jonka tavoitteena on varmistaa, ettei perinnebiotooppeja metsitetä. Tukea ei pidä antaa myöskään arvokkaille kohteille (maisema-alueet, High Nature Value Farmland, valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaiset ns. VAT-pellot yms.). Tämän lisäksi olemassa oleva paikkatieto monimuotoisuuden kannalta tärkeistä kohteista on otettava täysimääräisesti huomioon tukialueita päätettäessä.

Taustamuistiossa todetaan, että eri puulajit ylläpitävät erilaista lajistoa ja että taimien ja siementen olisi oltava alkuperältään kasvupaikalle sopivaa. Suomen luonnonsuojeluliitto katsoo, että sekapuuston ja erityisesti lehtipuuston metsityksestä voisi saada korkeampaa metsittämisen tukea. Tämä olisi perusteltua ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja heijastusvaikutuksen näkökulmasta ja hyvä vaihtoehto myös metsätuholaisten torjunnan kannalta, sillä monipuolisen metsän tiedetään olevan vastustuskykyisempiä niille.

Vesistöjen kannalta ongelmallista on, että tukea voi 8 § mukaan saada myös maanmuokkaukseen ja pintakasvillisuuden kemialliseen poistamiseen. Pintakasvillisuuden poistoon käytetään usein glyfosaattia, jonka terveysjärjestö WHO on kuitenkin luokitellut todennäköiseksi karsinogeeniseksi aineeksi (<https://www.who.int/foodsafety/faq/en/>). Viimeisimmän tiedon mukaan (Ruuskanen ym. 2020) glyfosaatti

Suomen luonnonsuojeluliitto – Finnish Association for Nature Conservation

Itälahdenkatu 22 b A, FI-00210 Helsinki, Finland | tel. +358 9 228 081

www.sll.fi | toimisto@sll.fi

esimerkiksi vaikuttaa lintujen sulkien kehitykseen ja kertyy lintujen elimistöön. Glyfosaattia ei voida pitää riskittömänä ja se onkin hyväksytty ainoastaan vuoteen 2022 asti, jonka jälkeen asiasta tehdään uudelleen arviointi. Esimerkiksi Saksa ja Itävalta ovatkin kieltämässä kyseisen kemikaalin käytön.

2. Asetuksen ilmastovaikutukset

Kokonaisuuden ilmastovaikutuksia tai kustannustehokkuutta ei ole arvioitu, vaikka Marinin hallitusohjelman tavoitteena on hiilinielujen ja -varastojen vahvistaminen lyhyellä ja pitkällä aikavälillä ja tämän tavoitteen osana olevia maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteitä tulisi arvioida vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden kannalta. Luonnonsuojeluliiton mielestä tämä tulisi tehdä, jotta voidaan arvioida, onko kokonaisuuteen käytettävä tukimäärä (vuosina 2021–2024 noin 16 miljoonaa euroa) perusteltu suhteessa muihin mahdollisiin toimenpiteisiin.

Metsityksen ilmastovaikutuksia ei ole arvioitu riittävästi. Pysyvän, lehtipuuvaltaisen ja monilajisen metsän luominen olisi ilmaston kannalta paras vaihtoehto, ja lakiesityksen tulisi kannustaa tähän.

Turpeenottoalueiden metsityksessä tulisi arvioida saadaanko ennallistamisella tai lintukosteikon perustamisella parempi ilmasto- ja monimuotoisuushyöty. Koska puuston hiilivarasto kasvaa nopeasti ja toisaalta ennallistaminen/kosteikko tuottaa metaania, metsitys voi olla muutaman vuosikymmenen aikaskaalassa paras ratkaisu ilmastolle. Jos turvetta on alueella paksu kerros (useita kymmeniä senttejä tai enemmän), turpeen hiilivarasto on niin suuri, että sen säilyttäminen on pitkän aikavälin ilmastovaikutusten kannalta tärkeintä (jos paksu turvekerros vähitellen häviää, vapautuu ilmakehään kumulatiivisesti paljon hiiltä). Vettäminen myös ehkäisee tehokkaasti turvepaloja, jotka saattavat yleistyä kesien lämmitessä. Metsitettäessä istutettavien puiden hakkuuajankohdasta ja käyttötarkoituksesta ei ole tietoa, joten ilmastohyöty on usein väliaikainen. Mahdollisuus palauttaa suoluontoa ennallistamalla olisi arvokas erityisesti eteläisessä Suomessa, jossa luonnontilaisia soita on enää vähän jäljellä. Ennallistukseen voidaan hyödyntää rahoituskanavana Helmi-ohjelmaa. Edellä mainitut näkökohdat huomioiden paras turvetuotantoalueen jälkikäyttövaihtoehto riippuu kohteen ominaisuuksista. Luonnonsuojeluliitto ehdottaa, että paksuturpeisilla soilla tai suonosilla tehdään kohdekohtainen analyysin siitä, olisiko ennallistaminen metsitystä parempi vaihtoehto ympäristön kannalta ennen kuin tuki voidaan myöntää.

Taustamuistiossa mainitaan, että erityisesti turvemaiden vesitalouden hallinta on ensisijaista metsityksen onnistumisen kannalta. Suomen luonnonsuojeluliitto katsoo, ettei turvemaiden ojitukseen voi myöntää tukea ilmastotyön perustellusta tukikokonaisuudesta. Ojitus nopeuttaa turpeen hajoamista ja näin ollen lisää ilmastopäästöjä maaperästä. Ojitukset olisivat vastoin Marinin hallitusohjelman tavoitetta kehittää ohjauskeinoja ja kannustimia metsien ja maaperän hiilinielujen ja –varastojen vahvistamiseksi. Lisäksi ojitus aiheuttaa mittavia vesistöpäästöjä. Metsitystuen on oltava linjassa valmistelussa olevan metsätalouden tukien kokonaisuuden kanssa, jossa ojitustuesta ollaan nimenomaan luopumassa. Pykälässä 8 mainitaan, että metsitettävää aluetta ei saa uudelleenojittaa. Luonnonsuojeluliiton näkökulmasta sama voisi koskea myös turvemaiden kunnostusojitusta, ojaverkon täydentämistä tai kuivattavaa maanmuokkausta kuten ojitusmätästystä.

Pykälän 2 1 momentit 1 kohdan mukaan metsitystuen myöntämisen edellytyksenä on, että alue on luontaisesti ja vesitaloudeltaan metsänkasvatukseen sopiva. Samaan aikaan mainitaan, että turvekenttien metsityksessä on huolehdittava kuivatuksesta perkaamalla tai täydentämällä ojitusta. Alue, jota joudutaan kuivattamaan ei välttämättä ole vesitaloudeltaan metsänkasvatukseen sopiva. Pykälän 8 mukaan metsitettävällä alueella on tarvittaessa tehtävä lannoitus ennen metsänviljelyn toteuttamista. Metsitykseen ei pidä ohjata alueita, joilla puusto ei ravinteiden puuttumisen vuoksi kasva. Sekä kuivatus että lannoitus saattavat johtaa turvemaiden turvekerroksen hajoamiseen.

Lisätietoja

suojeleasantuntija Paloma Hannonen, puh. 050 532 3219, paloma.hannonen@sll.fi

suojeleasantuntija Liisa Toopakka, puh. 040 5042989, liisa.toopakka@sll.fi

Lähteitä

Ruuskanen ym. 2020. Environ. Sci. Technol. 2020, 54, 2, 1128–1135 Female Preference and Adverse Developmental Effects of Glyphosate-Based Herbicides on Ecologically Relevant Traits in Japanese Quails <https://pubs.acs.org/doi/10.1021/acs.est.9b07331>

Suomen luonnonsuojeluliitto – Finnish Association for Nature Conservation

Itälahdenkatu 22 b A, FI-00210 Helsinki, Finland | tel. +358 9 228 081

www.sll.fi | toimisto@sll.fi